

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

פרשת נצבים וילך

כה' אלול תשע"ד

הפטרה: שוש אשיש

יציאת השבת ר"ת 20:53

ערב ראש השנה יום ד' כניסת התג 18:04

שבת האזינו-שבת תשובה

הפטרה: שובה ישראל צאת השבת: 19:07

עירוב תבשילין

יום ראשון ד' תשרי צום גדליה פתיחה 4:58 סיום 18:50

יציאת השבת:

19:16

ירושלים: 19:15

כניסת השבת:

18:10

ירושלים: 18:05

לא בשמים היא

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

בפרשתנו אומר משה לעם ישראל ביחס לתורה: "לא נפלאת היא ממך ולא רחוקה היא, לא בשמים היא... ולא מעבר לים היא". ורבותינו אמרו: "שאלו עם ישראל את משה רבנו... והיכן היא? אמר להן: במקום קרוב היא: 'בפיך ובלבבך לעשותו', אינה רחוקה מכם, קרובה היא לכם".

דווקא הגובה והמרחק הבלתי משוערים קוסמים לאדם, אלא שעם כל היופי הנפשי שבכיסופין אל הגבוה והרחוק, אין אלה אלא מחולשות האדם המוכן לשכן את כל הטוב והיפה בגבוה לאין ערוך ובמרחק לאין שיעור, ולעשותם שעשוע רוחני מענג ומעדין, ובלבד שלא לראותם קרובים אליו כדי שלא יהיו מחייבים אותו למשהו יותר מסתם כיסופין ערטילאיים, למשהו ממשי ולמעשה.

"למה הדבר דומה, לכיכר שהיה תלוי באויר, טיפש אומר: מי יוכל להביאו? ופיקח אומר: לא אחד תלה אותו? מביא סולם או קנה ומוריד אותו. כך, כל מי שהוא טיפש, אומר: אימתי אקרא כל התורה... ומי שהוא פיקח מהו עושה? שונה פרק אחד בכל יום ויום, עד שמסיים כל התורה כולה, אמר הקב"ה: 'לא נפלאת היא, ואם 'נפלאת היא - ממך: שאין אתה עסוק בה'".

גם הטיפש וגם הפיקח רואים והנה הכיכר תלוי באויר הרבה למעלה ממקום עמידתם. אלא שהטיפש נרתע מן העובדה שהוא לא יכול להושיט ידו וליטול את הכיכר התלוי, ומתייאש והולך לו ונשאר רעב והכיכר נשאר תלוי במקומו. אולם הפיקח רואה את הכיכר תלוי גבוה, אבל אינו נרתע והולך, אלא הוא מחפש דרך כיצד להוריד את הכיכר. ומזו העובדה עצמה שהכיכר תלוי, הוא לומד שהכיכר נתלה על ידי מישהו, והקושי להורידו הופך לאתגר כדי לזכות בכיכר, ממש כפי שאנו מצווים לעשות בלימוד תורה. בעמדנו סמוך ליום הדין - ראש השנה, נקבל עצמנו את תורתנו הקדושה ומצוותיה, נדע כי לא רחוק הדבר מאתנו אלא קרוב הוא: 'בפיך ובלבבך לעשותו'.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנזקקים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוורץ. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריא מספר חשבון: 123459

מנהגי ליל ראש השנה

סעודת ליל ר"ה היא הסעודה הראשונה של האדם בשנה החדשה, וחשוב מאד לערוך את הסעודה הזאת בשמחה ובדברי תורה, והיה לו לסימן טוב לשנה החדשה. ויותר מאוד שלא להקפיד בביתו כלל בכל השנה, ובפרט בראש השנה. וכשיבא לביתו מבית הכנסת יברך את אשתו במאור פנים בשנה טובה ובברכת "תכתבי ותחתמי לחיים טובים ולשלום". וקודם הקידוש נהגו לומר "פתח אליהו" עד קרב שמועון, ואח"כ יאמר פסוקים אלו לסימן טוב:

ונח מצא חן בעיני ה': י"ב פעמים

ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו ה': י"ב פעמים

כי עמך מקור חיים בארץ נראה אור: י פעמים

אור זרע לצדיק ולישרי לב שמחה: י"ז פעמים

ואמרתם בזה לחי ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום: י פעמים

תחל שנה וברכותיה:

ואח"כ נוהגים לומר: אָנָּא ה' הָא-ל הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא:

שְׁנָה זוֹ תִהְיֶה שְׁנַת אֲוֶרָה.	וְנִהְיֶה חַכְמִים וְנִבְנִים בַּתּוֹרָה:
שְׁנָה זוֹ תִהְיֶה שְׁנַת בְּרָכָה.	וְהִיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה:
שְׁנָה זוֹ תִהְיֶה שְׁנַת גִּילָה.	סְלוּ סְלוּ הַמַּסְלָה:
שְׁנָה זוֹ תִהְיֶה שְׁנַת דִּיצָה.	ה' מְשַׁכְנֵי אַחֲרֵיךְ נְרוּצָה:
שְׁנָה זוֹ תִהְיֶה שְׁנַת הַצְּלָחָה.	וְנִסּוּ יַגּוֹן וְאַנְחָה:
שְׁנָה זוֹ תִהְיֶה שְׁנַת אֶד טוֹב.	כִּי ה' יִתֵּן הַטּוֹב:
שְׁנָה זוֹ תִהְיֶה שְׁנַת זְמֶרָה.	וְלִילָה כִּיִּם יֵאִיר בַּחֲשֶׁכָה כְּאוֹרָה:
שְׁנָה זוֹ תִהְיֶה שְׁנַת חֲנִינָה.	וּפְדוּיֵי ה' יִשׁוּבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה:
שְׁנָה זוֹ תִהְיֶה שְׁנַת טוֹבָה.	אִמְרוּ לִבַּת צִיּוֹן הִנֵּה יִשְׁעֶךָ בָּא:
שְׁנָה זוֹ תִהְיֶה שְׁנַת יִשְׂרָאֵל.	מֵה נְאוּוֹ עַל הַהָרִים רִגְלֵי מִבְּשָׂר:
שְׁנָה זוֹ תִהְיֶה שְׁנַת בְּלִפְלָה.	אֲדִנֵּי אֱלֹהִים יִצְמִיחַ צְדָקָה וְתִהְלָה:
שְׁנָה זוֹ תִהְיֶה שְׁנַת לוֹוֶה.	דְּשַׁנְתָּ בְּשֶׁמֶן רֵאשִׁי בּוֹסֵי רוּחָה:
שְׁנָה זוֹ תִהְיֶה שְׁנַת מַעְלָה.	תִּשְׁאוּת חֵן חֵן לַה':
שְׁנָה זוֹ תִהְיֶה שְׁנַת נְדָבָה.	כָּל פְּשָׁעִים תִּכְסֶּה אַהֲבָה:
שְׁנָה זוֹ תִהְיֶה שְׁנַת סְמִיכָה.	צִוָּה ה' אֶת הַבְּרָכָה:
שְׁנָה זוֹ תִהְיֶה שְׁנַת עֲרוּהָ.	שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִמְצָא בָּהּ תּוֹדָה וְקוֹל זְמֶרָה:
שְׁנָה זוֹ תִהְיֶה שְׁנַת פְּרִינְסָה טוֹבָה.	וּמְלֵאוּ פְנֵי תַבַּל תַּנּוּבָה:
שְׁנָה זוֹ תִהְיֶה שְׁנַת צְהֵלָה.	חֵן וְחֶסֶד וְרַחֲמִים וְרוּחַ וְהַצְּלָה:
שְׁנָה זוֹ תִהְיֶה שְׁנַת קְרוֹן פְּנִים.	עֲשֶׂרֶת זְקֻנִים וְתַפְאֶרֶת בָּנִים:
שְׁנָה זוֹ תִהְיֶה שְׁנַת רַחֲמִים.	ה' לֹא יִמְנַע טוֹב לַהֲלוּכִים בְּתַמִּים:
שְׁנָה זוֹ תִהְיֶה שְׁנַת רְצוֹן.	וְהִנֵּה רַחֵל בָּאָה עִם הַצֹּאן:
שְׁנָה זוֹ תִהְיֶה שְׁנַת שְׁלוֹם.	ה' יְבָרֶךְ אֶת עַמּוֹ בְּשְׁלוֹם:
שְׁנָה זוֹ תִהְיֶה שְׁנַת תְּשׁוּעָה.	וְהִיָּה הַעֲקֹב לְמִישׁוֹר וְהַרְכָּסִים לְבִקְעָה:

ומטוב בית ה' נשבעה, וככתוב: ושאתם מים בששון, ממעיני הישועה:

לישועתך קויתי ה': לישועתך קויתי ה': לפרקנך ספרית ה':

אָנָּא ה' הוֹשִׁיעָה נָּא, בִּי פְעֻמִּים. אָנָּא ה' הַצְּלִיחָה נָּא: בִּי פְעֻמִּים.

תחל שנה וברכותיה:

סימנים לראש השנה

אמרו חז"ל: סימנא – מילתא היא (הסימן – יש בו ממש). ולכן נוהגים לעשות בראש השנה סימנים המראים לטובה, שנוכה בדין ושתתחדש עלינו שנה טובה: ומנהג הספרדים לעשותם בשעת הסעודה בליל ראשון ושני של ראש השנה. טובלים פרוסת חלה של המוציא בדבש, ויש טובלים בסוכר, יש נוהגים לעשות את הסדר אחרי הקידוש וקודם נטילת הידיים לסעודה. והיותר נכון לדעת רוב הפוסקים שלאחר הקידוש יטול ידיו ויברך על נטילת ידיים והמוציא לחם מן הארץ, אח"כ יברך בורא פרי העץ, ואם יש לפניו משבעת המינים יקדים לברך על הפרי הקרוב יותר בפסוק ל"ארץ":

בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הָעֵץ:

אח"כ יברך על פרי האדמה:

בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרֵי הָאֲדָמָה:

ואח"כ יעשה את הסדר:

לוקח תמר וקודם האכילה אומר: **יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵינוּ וְאֵלֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׂתִתְּמוּ אוֹיְבֵינוּ וְשׂוֹנְאֵינוּ וְכָל-מִבְּקָשֵׁי רְעֵתָנוּ:**

(ויש מוסיפים) – "יְתַמּוּ חֲטָאִים מִן הָאָרֶץ, וְרָשָׁעִים עוֹד אֵינִם. בְּרַכֵּי נַפְשֵׁי אֶת ה' הַלְלוּהָ": (תהילים קד)

"וּבְחֶסֶדְךָ תַצְמִית אֵיבֵי, וְהֶאֱבַדְתָּ כָּל צָרֵי נַפְשֵׁי כִי אֲנִי עֲבָדְךָ": (תהילים קמ"ג).

לוקח רוביא וקודם האכילה אומר: **יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵינוּ וְאֵלֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׂיִרְבוּ זְכוֹתֵינוּ וְתִלְבְּבוּנוּ.**

לוקח כרתי וקודם האכילה אומר: **יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵינוּ וְאֵלֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׂיִבְרָתוּ אוֹיְבֵינוּ וְשׂוֹנְאֵינוּ, וְכָל-מִבְּקָשֵׁי רְעֵתָנוּ:**

(ויש מוסיפים) "תָּרַם יָדְךָ עַל צָרֶיךָ וְכָל אֵיבֶיךָ יִבְרָתוּ":

לוקח סלקא וקודם האכילה אומר: **יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵינוּ וְאֵלֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׂיִסְתַּלְקוּ אוֹיְבֵינוּ וְשׂוֹנְאֵינוּ וְכָל-מִבְּקָשֵׁי רְעֵתָנוּ:**

(ויש מוסיפים) "סוֹרוּ מִמֶּנִּי כָּל פְּעֻלֵי אֵוֶן כִּי שָׁמַע ה' קוֹל בְּכִיִּי": (תהילים ו)

תִּגְעוּ צְאוּ מִתּוֹכָהּ הַבְּרוּ נִשְׂאֵי כְּלֵי ה': (ישעיה נב)

לוקח קרא (דלעת) וקודם האכילה אומר: **יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵינוּ וְאֵלֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׂתִקְרַע רַע גְּזֵר דִּינָנוּ, וְיִקְרָאוּ לְפָנֶיךָ זְכוֹתֵינוּ:**

לוקח רימון וקודם האכילה אומר: **יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵינוּ וְאֵלֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׂנַהֲיֶה מְלֵאִים מִצֹּת בְּרַמּוֹן:**

לוקח תפוח שהוטבל בדבש וקודם האכילה אומר: **יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵינוּ וְאֵלֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׂתִתְּחַדֵּשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה וּמְתוֹקָה:**

(ויש מוסיפים) "מִרְשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרֵית שָׁנָה": (דברים יא)

לוקח בשר ראש כבש וקודם האכילה אומר: **יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵינוּ וְאֵלֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׂנַהֲיֶה לְרֵאשׁ וְלֹא לְזָנָב.**

(ויש מוסיפים) וְתִזְכָּר לָנוּ עֲקֻדְתּוֹ וְאֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק אֲבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם,

בֶּן אֲבֵרָהָם אֲבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם:

לוקח דגים וקודם האכילה אומר: **יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵינוּ וְאֵלֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׂנַפְרָה וְנִרְבָּה בְּדָגִים. [נוסח ליורנו – שְׂיִרְבוּ זְכוֹתֵינוּ בְּדָגִים]**

הכנות לראש השנה וסדר עירובי תבשילין

א. לובשים בגדי שבת בראש השנה, ויש נוהגים ללבוש בגדי לבן, להראות שאנו בטוחים בחדש ה' יתברך שמו ויתעלה שיוציא לאור משפטנו. וכשבא השטן ורואה את ישראל לבושים בבגדים לבנים ויפים, הוא אומר בליבו בודאי עם ישראל נתרצה אצל הקב"ה, ומיד הוא בורח ולא מקטרג. ב. יסתפר בערב ראש השנה לכבוד יום טוב. ויזהר להסתפר ולהתגלח קודם חצות היום (שו"ע תקפא סעי' ד'. ובא"ח נצבים ג'). ולמרות שיש מצוה מיוחדת להסתפר בערב ראש השנה, אם יודע שיש תור ארוך אצל הספר, יקדים להסתפר יום או יומיים לפני ר"ה (אחרונים).

ג. טוב לאדם שיטבול בערב ראש השנה במקווה, כי הטהרה מועילה לשמיעת תפילתו של אדם. טובלים חמש טבילות, ומי שאינו זוכר כוונת הטבילות בפרטות, יטבול חמש פעמים ויכוון כמו שכתוב במחזור (קול יעקב' בעמוד קלד) או בבא"ח בפרשת נצבים, וזה מועיל כמו שאנו אומרים על דעת רשב"י ורבי אלעזר בנו ועל דעת האר"י הקדוש וכדומה.

ד. מי שאינו יכול לטבול במקווה מטעמי בריאות וכדומה – ישפוך על גופו תשעה קבין מים, שהם כשלוש עשרה וחצי ליטר מים ללא הפסקה, ובדיעבד מהני. ויש אומרים שאין צריך בכלי דוקא אלא אפילו עומד תחת המקלחת ויורדים המים על גופו ללא הפסקה, הרי זה מטהרו.

ה. יש בטבילה במים במקווה כשר סגולה לטהר את האדם. דורשי רשומות אמרו (ב"ק פב, א) "אין מים אלא תורה, שנאמר הוי כל צמא לכו למים". וכשם שאם היתה אפילו שיערה אחת מחוץ למים לא עלתה טבילה, כך בלימוד תורה אין מציאות לקבל את השפעת התורה אלא אם כל כולו שקוע בתורה, ואם לאו, אינו מקבל את טהרת התורה המיוחדת והמוזככת.

ו. בראש השנה ישנם שני ימים, ושונים ימים אלו משאר שני ימי יום טוב של שאר החגים, ונחשבים שני ימים אלו ליום אחד ארוך. ומיהו, למרות ששני הימים של ראש השנה נחשבים ליומא אריכתא, יש לדעת שאין יום טוב אחד של ראש השנה מכין ליום טוב השני של ראש השנה ואפילו בארץ ישראל, וצריכים להיזהר בהלכה זו מאוד (עיין בס"י תקי"ג בכה"ח מ"ש"ב שם).

ז. בשנה זו, שראש השנה חל בימים ה'–ו' ומיד אחריהם שבת, צריך לעשות עירובי תבשילין. ביום ד', קודם כניסת החג יקח פת וביצה קשה ומברך: בְּרֹחַ אֱתָהּ ה' אֱ–לֹהֵינוּ מֶלֶךְ הַעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ עַל מִצְוֹת עֲרֹוב. וּמוֹסִיף – וּצְרִיךְ לְהִבֵּן אֶת תּוֹכֵן הַדְּבָרִים: בְּהַדִּין עֲרֹובָא, יְהֵא שְׂרָא לְנָא לְמַפָּא וּלְבִשְׂלָא וּלְאַטְמָנָא וּלְאַדְלָקָא שְׂרָגָא וּלְמַעַבְד כָּל צְרָכְנָא, מִזְמָנָא טְבָא לְשַׁבְתָּא, לְנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל הַדְּרִים בְּעִיר הַזֹּאת: מִי שְׁאִינוּ מִבֵּין אֹמֵר בְּלִשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ: בְּזַה עֲרֹוב יְהֵא מַתֵּר לְנוּ לְאַפּוֹת וּלְבִשָׁל וּלְהַטְמִין וּלְהַדְלִיק נֶר וְלַעֲשׂוֹת כָּל צְרָכֵינוּ מִזְמָנָא טְבָא לְשַׁבְתָּא לְנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל הַדְּרִים בְּעִיר הַזֹּאת:

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0577788483

עלון זה מוקדש:

לרפואת: אברהם ולאה ציטרון הי"ד. היה יצחק שושן הי"ד. שרה בת שמחה הי"ד. יצחק אילון הי"ד. מרים יהודה הי"ד. ציפורה והושע לוי הי"ד. ביבה אלימלך הי"ד. ויש להוי הי"ד. אורי חיים רווח הי"ד. עזר בן עישה הי"ד. תיקוה בת עזיזה הי"ד. אלגרה בת ג'אן הי"ד. מוול בת ענולה הי"ד. פנחס זרחי הי"ד. הראל בן אביגיל הי"ד. אלונה בת סליחה הי"ד. ישי ורחל לוי הי"ד. חנה בת זוהרה הי"ד. להחזרת בעירי צה"ל ושבויוי ובושם: גיא חבר, רון ארד, זכריה באומל, יהודה כ"ן, צבי פלדמן, יהונתן פולארד הי"ד. לעילוי נשמת הנערים: אייל יפרח הי"ד, גיל–עד שעאר הי"ד, נפתלי יעקב פרנקל הי"ד. ולענין אורון שאול הי"ד וחללי מבצע צוק איתן. לעילוי נשמת: הרב מרדכי אליהו זצ"ל. רבי מסעוד מלול זצ"ל. הרב שלמה צורף ז"ל. רבי יעקב ששן ז"ל. יונה ונה ז"ל. ברכה ספן ז"ל. נירד נחם ז"ל. ניסים כהן ז"ל. ספר נחום ז"ל. נחיה שמעון בת זחאת ז"ל. עליזה דח ז"ל. מנחה ז"ל. אסתר בת תרוא ז"ל. אסתר דוד ז"ל. שלמות אלקובי ז"ל. חנה יצחק ז"ל. ויהי פנתק ז"ל. מרדכי ומשה בני לאה מזרחי ז"ל. אליזה בת פריחה ז"ל. תרצה זיגון ז"ל. ישראל אברהם נתן בן מלכה ז"ל. אסתר בת זוהרה ז"ל. אסתר וענבר נחום ז"ל. ישראל בן שושנה ז"ל. יצחק בן מוול מזרחי ז"ל. רובי בן שלום צעדי ז"ל. מרים וענות ז"ל. עזיזה עמנוס ז"ל. יצחק ועמס אטיאס ז"ל. יצחק עמירה ז"ל. ניסים בן חנה ז"ל. שמעון אבונטובול ז"ל. יצחק ולאה אסטרנו ז"ל. רות יעקב ז"ל. חיה רחל לוי ז"ל. אליזה טוויש ז"ל. נעימה בת מנחה ז"ל. שמחה אילון ז"ל. סוליקה שושן ז"ל. לואיזה מדר ז"ל. זוהרה בת חנה ז"ל. עליזה כהן ז"ל. ר' חיים אוחננה ז"ל. אהרן וקין ז"ל. אורי אורן מועלם ז"ל. הרב אברהם עוקרמן זצ"ל. ראובן אלון בן נטיה ז"ל. דוד חגיבי ז"ל. דוד גרוסברג ז"ל. אברהם עמוס דמרי ז"ל. רבי דוד הכהן זצ"ל. עישה דהן ז"ל. ולע"נ הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדר, שושנה רוזה, רפאל פרייז, וציעיליה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד.

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה